

היום נלמד בעזרת ה':

תענית דף ב

משנה: מפתחות להבנת המשנה:

- **מזכירין גבורות גשמים:** אמירת 'משיב הרוח ומוריד הגשם', שהיא הזכרת שבחו של הקב"ה (אבל היא אינה בקשה שירד גשם).
  - **לשאלו:** 'שאלת גשמים' היא בקשה שירד גשם באמירת 'ותן טל ומטר'.
  - **חג:** חג הסוכות. כשירדים גשמים בחג הסוכות זה סימן קללה, שהדבר נראה שאין הקב"ה חפץ שנשב בסוכה.
  - **אמר לו ר"א אף אני לא אמרתי לשאל אלא להזכיר... בעונתו:** כלומר לא התכוונתי שבחג הוא יבקש גשמים (= 'ותן טל ומטר'), אלא רק יזכיר שהקב"ה 'משיב הרוח ומוריד הגשם בזמנו (= לאחר החג, כשיהיה צורך לגשמים).
  - **אמר לו (= רבי יהושע) א"כ לעולם יהא מזכיר:** כלומר לשיטתך כל השנה יאמר 'משיב הרוח ומוריד הגשם', ומדוע בפסח מפסיקים להזכיר?
  - **העובר לפני התיבה וכו':** המשנה מתייחסת לאמירת 'משיב הרוח ומוריד הגשם'. שהשליח ציבור העובר לפני התיבה בשמיני עצרת בשחרית אינו מזכיר, שאז עדיין אומרים 'מוריד הטל', והש"ץ העובר במוסף מזכיר, שאז מתחילים לומר 'משיב הרוח ומוריד הגשם'. וביו"ט ראשון של פסח זה להיפך - שהש"ץ העובר בשחרית מזכיר, והש"ץ העובר במוסף אינו מזכיר, שאז כבר אומרים 'מוריד הטל'.
- גמרא:** קושיא: מכך שהמשנה אומרת 'מאימתי' משמע שפשוט לה שצריך להזכיר גבורות גשמים, ובל השאלה היא רק ממתי צריך להזכיר, וא"כ קשה היכן בכלל מצאנו שיש חובה להזכיר? תירוץ: משנתנו היא כהמשך למשנה במס' ברכות שם נאמר 'מזכירין גבורות גשמים...!'

(המשך בדף הבא ↓)

קושיא: א"כ היה עליו לשנות זאת שם בסדר 'זרעים', ומדוע הוא המתין עד לכאן בסדר 'מועד'? תירוץ: אלא משנתנו היא כהמשך למה ששינינו במס' ר"ה שאף היא בסדר 'מועד' - 'ובחג נידונים על המים', וסבר התנא שהואיל ובחג נידונים על המים הרי שצריך להזכיר 'משיב הרוח ומוריד הגשם' כדי לרצות על המים שיבואו לברכה, ולכן הוא שנה כאן 'מאימתי מזכירין...!'

"עֲשֵׂה גְדוּלוֹת וְאִין חֶקֶר נִפְלְאוֹת עַד אִין מְסָפֵר. הַזְמַן מְטָר עַל פְּנֵי אָרֶץ...": פסוק זה נאמר לגבי גשמים, ולגבי בריאת העולם נאמר "הֲלוֹא יִדְעַתְּ אִם לֹא שָׁמַעְתָּ אֱלֹהֵי עוֹלָם! הֲיָה בּוֹרֵא קְצוֹת הָאָרֶץ לֹא יֵעָף וְלֹא יִגַּע אִין חֶקֶר לְתַבְנִיתוֹ", וכשם שבבריאת העולם כתוב 'גבורה' (= "מְכִין הָרִים בְּכַחוֹ נֶאֱזָר בְּגִבּוֹרָה") כך גשמים כאילו נאמר בהם 'גבורה' (= משום שאנו לומדים 'חקר' הנאמר בגשמים ו'חקר' הנאמר בבריאת העולם בגזירה שווה, הרי שבאילו בגשמים נאמר 'גבורה' כמו שנאמר בבריאת העולם).

ג' מפתחות... שלא נמסרו ביד שליח: כלומר שהקב"ה לא מסר את שלושתם לשליח אחד ביחד. (וראה תוס' ד"ה שלשה).

למדנו במשנה שלדעת ר"א מזכירים גשמים מיו"ט הראשון של חג: הגמרא מבררת האם לשיטתו מזכירים רק מיו"ט בבוקר, כמו שאת הלולב נוטלים בבוקר, או שמזכירים כבר מליל יו"ט, כמו שאת מצוות ניסוך המים מתחילים מהלילה (= בלילה מילאו את הכלי במים לצורך ניסוכם למחר. ויש מפרשים שמותר לנסך את המים בלילה).

איכא דאמרי רבי אבהו גמרא גמיר לה: יש אומרים שרבי אבהו למד זאת מרבתי, ויש אומרים שהוא למד זאת מברייתא המובאת בסמוך.

משעת הנחתו: כלומר ממוצאי היום שבו מפסיקים ליטול לולב הלא הוא יום השביעי (הושענא רבא), והיינו מליל שמיני עצרת. (תוספות).

לפיכך אם בא להזכיר כל השנה כולה מזכיר: כי משבחים את הקב"ה שהוא מוריד את הגשמים בעונתם. אמנם כל השנה אין חובה להזכיר ורק הרוצה מזכיר, אבל מיום הראשון של סוכות יש חובה להזכיר כי מתקרב זמן השאלה וקודם השאלה צריכים להזכיר את השבח ואחר כך לבקש. (תוס' בעמוד א' ד"ה אם כן).

רבי אומר... משעה שמפסיק לשאלה: רק בזמן שמבקש את הגשמים גם זמן ההזכרה. ולכן מיום טוב ראשון של פסח שפוסק מלבקש טל ומטר פוסק גם מלהזכיר גשמים, ולכן גם בתחילת סוכות לא מזכיר גשמים שהרי אז עדיין לא מבקש אותם.

(המשך בדף הבא ↓)

שפיר קאמר ליה רבי אליעזר לרבי יהושוע: שכמו שמזכירים תחיית המתים כל השנה כך גם מזכירים גבורות גשמים כל השנה? ורבי יהושוע עונה שתחיית המתים בכל רגע זמנה הוא (במהרה בימינו), אבל גשמים אין זמנם בקיץ.